

మహానారాయణోపనిషత్

ఓం స॒హ నా॑వ॒తు | స॒హ నా॑ భు॒నక్తు | స॒హ ప్రి॑ర్యం క॒రవా॑వహా | తే॒జస్వి॑ నా॒వభీ॑తమస్తు॒ మా
వి॒ద్విషా॑వహే॒ || ఓం శా॒ంతిః శా॒ంతిః శా॒ంతిః॑ ||

ప్రథమోఽనువాకః | అంభస్యపారే

అం॒భస్య॑పారే భు॒వన॑స్య మ॒ధ్యే నా॑కస్య పృ॒ష్ఠే మ॒హతా॑ మహి॒యాన్ |

శు॒క్రేణ॑ జ్యోతి॒గ్ంషి స॑మను॒ప్రవి॑ష్టః ప్ర॒జాప॑తిశ్చ॒రతి॑ గర్భే॒ అన్తః॑ || 1 ||

యస్మి॑న్నిదగ్ం స॒ం చ॒ వి చైతి॑ సర్వం॒ యస్మి॑న్ దే॒వా అ॒భి విశ్వే॑ ని॒షేదుః॑ |

తదే॒వ భూ॑తం తదు॒ భవ్య॑మా ఇ॒దం తద॑క్షరే॒ పర॑మే వ్యోమన్ || 2 ||

యేనా॑వృ॒తం ఖం చ॒ దివం॑ మ॒హిం చ॒ యేనా॑ది॒త్యస్త॑పతి॒ తేజ॑సా భ్రా॒జసా॑ చ |

యమ॑న్తః స॒ముద్రే॑ క॒వయో॑ వయన్తి॒ యద॑క్షరే॒ పర॑మే ప్ర॒జాః || 3 ||

యతః॑ ప్ర॒సూతా॑ జ॒గతః॑ ప్ర॒సూతీ॑ తోయేన॒ జీవాన్॑ వ్యచ॒సర్జ॑ భూ॒మ్యామ్ |

యదో॑షభీ॒భిః పు॒రుషాన్॑ ప॒శూగ్శ్చ॑ వి॒వేశ॑ భూతాని॒ చరా॑చరా॒ణి || 4 ||

అతః॑ ప॒రం నాన్యద॑ణీయ॒సగ్ం హి॑ పరాత్ప॒రం యన్మహా॑ తో మహా॒న్తమ్ |

యదే॑కమ॒వ్యక్త॑మనన్తరూపం॒ విశ్వం॑ పు॒ర్రాణం॑ తమ॒సః పర॑స్తాత్ || 5 ||

తదే॒వర్తం॑ తదు॒ స॒త్య॑మా॒ను॒స్తదే॒వ బ్ర॒హ్మ ప॒ర॒మం క॒వీ॒నామ్ ।

ఇ॒ష్టాపూ॒ర్తం బ॒హుధా॑ జా॒తం జా॒యమా॑నం వి॒శ్వం బ॒భర్తి॑ భు॒వన॑స్త్వ నో॒భిః ॥ 6 ॥

తదే॒వాగ్ని॑స్త్వద్వో॒యస్త॑త్సార్వ॒స్త్వదు॑ చ॒న్ద్రమాః॑ ।

తదే॒వ శు॒క్రమ॑మృ॒తం తద్భ॑హ్మ తదా॒పః స ప్ర॒జాప॑తిః ॥ 7 ॥

సర్వే॑ ని॒మేషా॑ జ॒జ్ఞిరే॑ వి॒ద్యుతః॑ పు॒రుషా॑ద॒భి ।

క॒లా ము॒హూర్తాః కా॒ష్ఠాశ్చో॒హోరా॑త్రాశ్చ సర్వ॑ణః ॥ 8 ॥

అ॒ర్థమా॒సా మా॒సా ఋ॒తవః॑ సం॒వత్స॑రశ్చ క॒ల్పన్తా॑మ్ ।

స ఆ॒పః ప్ర॒దు॒ఘే ఉ॒భే ఇ॒మే అ॒న్తరి॑క్ష॒మథో॑ సు॒వః ॥ 9 ॥

వై॒నమూ॑ర్ధ్వం న తి॒ర్యగ్చా॑న మ॒ధ్యే ప॒రిజ॑గ్ర॒భత్ ।

న తస్యే॑శే॒ కశ్చ॑న తస్య నామ మ॒హద్య॑ణః ॥ 10 ॥

న స॒ందృ॑శే తి॒ష్ఠతి॑ రూ॒పమ॑స్త్వ న చ॒క్షు॑షా ప॒శ్యతి॑ కశ్చ॒వైనమ్॑ ।

హృ॒దా మ॒నీషా॑ మ॒నసా॑భి॒క్తౌ య ఏ॒నం వి॒దుర॑మృ॒తాస్తే॑ భ॒వన్తి ॥ 11 ॥

అ॒ధ్యః సంభూ॑తో హిర॒ణ్యగ॑ర్భ ఇ॒త్యష్టా॑ ॥

ఏ॒ష హి దే॒వః ప్ర॒విశో॑ఽను స॒ర్వః పూ॒ర్వో హి జా॒తః స ఉ॒గర్భే॑ అ॒న్తః ।

స వి॒జాయ॑మా॒నః స జ॒నిష్య॑మా॒ణః ప్ర॑త్య॒జ్ఞుభా॑న్తి॒ష్ఠతి॑ వి॒శ్వతో॑ము॒ఖః ॥ 12 ॥

వి॒శ్వత॑శ్చక్షు॒రుత॑ వి॒శ్వతో॑ ము॒ఖో వి॒శ్వతో॑ హస్త ఉ॒త వి॒శ్వత॑స్పాత్ ।

సం బా॒హుభ్యాం॑ నమ॒తి సం ప॑త॒త్యైర్ద్యౌ॑వృ॒థివీ॑ జ॒నయన్॑ దే॒వ ఏకః॑ ॥ 13 ॥

వే॒నస్తత్ ప॑శ్య॒న్విశ్వా॑ భు॒వనా॑ని వి॒ద్వాన్ య॒త్ర వి॒శ్వం భ॑వ॒త్యేక॑నీడమ్ ।

యస్మి॑న్ని॒దగ్ంసం॑ చ వి చై॒కగ్ం॑స ఓ॒తః ప్రోత॑శ్చ వి॒భుః ప్ర॒జాసు॑ ॥ 14 ॥

ప్ర తన్వోచే అమృతం ను విద్వాన్ గన్ధర్వో నామ నిహితం గుహాసు ।

త్రీణి పదా నిహితా గుహాసు యస్తద్వేద సవితుః పితాసత్ ॥15॥

స నో బన్ధుర్బలతా స విధాతా ధామాని వేద భువనాని విశ్వా ।

యత్ర దేవా అమృతమానశానాస్తృతీయే ధామాన్యఙ్భైరయన్త ॥16॥

పరి ద్యౌవౌపృథివీ యన్తి సద్యః పరి లోకాన్ పరి విశ్వాః పరి సువః ।

ఋతస్య తన్తుం వితతం విచృత్య తదపశ్యత్తదభవత్ ప్రజాసు ॥17॥

పరిత్య లోకాన్ పరిత్య భూతాని పరిత్య సర్వాః ప్రవిశో విశశ్చ ।

ప్రజాపతిః ప్రథమజా ఋతస్యాత్మనోఽఽత్మానమభిసంబభూవ ॥18॥

సదస్సతిమద్భుతం ప్రియమిష్టస్య కామ్యమ్ । సనిం మేధామయాసిషమ్ ॥19॥

ఉద్దిప్యస్వ జాతవేదోఽపఘ్నన్నిర్ఋతిం మమ ।

పశూగశ్చ మహ్యమావహా జీవనం చ విశోవిశ ॥20॥

మా నో హిగంసీజ్ఞాతవేదో గామశ్చం పురుషం జగత్ ।

అబ్రుదగ్న ఆగహి శ్రియా మా పరిపాతయ ॥21॥

గాయత్రీమంత్రాః

పు॒రు॒ష॒స్య॑ వి॒ద్మ॑ స॒హస్రా॑క్ష॒స్య॑ మ॒హాదే॑వ॒స్య॑ భీమ॑హి । తన్నో॑ రుద్రః ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥22 ॥

తత్పు॑రు॒షాయ॑ వి॒ద్మ॑హే మ॒హాదే॑వా॒య॑ భీమ॑హి । తన్నో॑ రుద్రః ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥23 ॥

తత్పు॑రు॒షాయ॑ వి॒ద్మ॑హే వక్ర॑తు॒జ్ఞాయ॑ భీమ॑హి । తన్నో॑ ద॒న్తిః ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥24 ॥

తత్పు॑రు॒షాయ॑ వి॒ద్మ॑హే చక్ర॑తు॒జ్ఞాయ॑ భీమ॑హి । తన్నో॑ న॒న్తిః ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥25 ॥

తత్పు॑రు॒షాయ॑ వి॒ద్మ॑హే మ॒హానై॑నా॒య॑ భీమ॑హి । తన్నః॑ షణ్ము॒ఖః ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥26 ॥

తత్పు॑రు॒షాయ॑ వి॒ద్మ॑హే సు॒వర్ణ॑ప॒క్షాయ॑ భీమ॑హి । తన్నో॑ గరు॒డః ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥27 ॥

వే॒దాత్మ॑నా॒య॑ వి॒ద్మ॑హే హిర॑ణ్యగర్భా॒య॑ భీమ॑హి । తన్నో॑ బ్ర॒హ్మ ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥28 ॥

నా॒రా॒య॒ణాయ॑ వి॒ద్మ॑హే వా॒సుదే॑వా॒య॑ భీమ॑హి । తన్నో॑ విష్ణుః ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥29 ॥

వ॒శ్ర॒న॒భాయ॑ వి॒ద్మ॑హే తీ॒క్ష్ణద॑గ్ధ॒ష్ట్రాయ॑ భీమ॑హి । తన్నో॑ నా॒రసి॑గం॒పాః ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥30 ॥

భా॒స్కరా॑య॑ వి॒ద్మ॑హే మ॒హద్వ॑శి॒క్తరా॑య॑ భీమ॑హి । తన్నో॑ ఆది॑త్యః ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥31 ॥

వై॒శ్వా॒నరా॑య॑ వి॒ద్మ॑హే లా॒లీలా॑య॑ భీమ॑హి । తన్నో॑ అగ్నిః ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥32 ॥

కా॒త్యాయ॑నా॒య॑ వి॒ద్మ॑హే కన్య॑కు॒మారి॑ భీమ॑హి । తన్నో॑ దు॒ర్గః ప్ర॒చోద॑యాత్ ॥33 ॥

దూర్వాసూక్తమ్

సహస్రపరమా దేవీ శతమూలా శతాఙ్కుర ।

సర్వగం హరతు మే పాపం దూర్వా దుఃస్వప్ననాశనీ ॥34 ॥

॥ కాణ్డోత్కాణ్డోత్ పురోహస్తీ పరుషః పరుషః పరి ।

ఏవా నో దూర్వై ప్రతను సహస్రైణ శతేన చ ॥35 ॥

యా శతేన ప్రతనాషి సహస్రైణ విరోహసి । తస్మాదై దేవీష్టకే విధేమ హవిషా వయమ్ ॥36 ॥

అశ్వక్రాంతే రథక్రాంతే విష్ణుక్రాంతే వసుధ్రా । శిరసా ధారయిష్యామి రక్షస్వ మాం పదే పదే ॥37 ॥

మృత్తికాసూక్తమ్

భూమిర్ధేనుర్ధరణీ లోకధారిణీ । ఉద్భుతాఽసి వరాహేణ కృష్టేన శతబ్రాహ్మనా ॥38 ॥

మృత్తికే హన మే పాపం యస్మయా దుష్కృతం కృతమ్ ।

మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాఽసి కాశ్యపేనాభిమన్రితా ।

మృత్తికే దేహి మే పుష్టిం త్వయి సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ॥39 ॥

మృత్తికే ప్రతిష్ఠితే సర్వం తన్నే నిర్బుధ మృత్తికే ।

తయా హతేన పాపేన గచ్ఛామి పరమాం గతిమ్ ॥40 ॥

శత్రుజయమంత్రాః

యత ఇన్ద్ర భయామహే తతో నో అభయం కృణి ।

మఘవఞ్ఞగ్ని తవ తన్న ఊతయే విద్విషో విమృధో జహి ॥41 ॥

స్వస్తిదో విశస్పతిర్వృత్రహో విమృధోవశీ । వృషేన్ద్రః పుర ఏతు నః స్వస్తిదో అభయఙ్కరః ॥42 ॥

స్వస్తి న ఇన్ద్రో వృధ్రత్రవాః స్వస్తి నః పూషా విశ్వవేదాః ।

జ॒హి శత్రూ॑గ్గి॒రప॑ మృ॒థో ను॑ద్ధ॒స్వాథో॑భ॒యం కృ॑ణు॒హి వి॒శ్వతో॑నః ॥52॥

సుమిత్రా న ఆప ఓషధయః సన్తు దుర్మితౌస్తస్మై భూయాస్సుర్యోఽస్మాన్ ద్వేష్టి యం చ వయం

ద్విష్ణుః ||53 ||

ఆపో హిష్ఠా మయోభువన్తా న ఊర్జే దధాతన | మహేరణాయ చక్షసే |

యో వః శివతమో రసస్తస్య భాజయతేఽహ నః | ఉశతీరివ మాతరః |

తస్మా అరణ్యమామవో యస్య క్షయాయ జిన్వథ | ఆపో జనయథా చ నః ||54 ||

అఘమర్షణసూక్తమ్

హిరణ్యశృంగం వరుణం ప్రపథ్యే తీర్థం మే దేహి యాచితః |

యన్మయా భుక్తమసాధానాం పాపేభ్యశ్చ ప్రతిగ్రహః ||55 ||

యన్మే మనసా వాచా కర్మణా వా దుష్కృతం కృతమ్ |

తన్న ఇన్ద్రో వరుణో బృహస్పతిః సవితా చ పునన్తు పునః పునః ||56 ||

నమోఽగ్నయేఽపృమతే నమ ఇన్ద్రాయ నమో వరుణాయ నమో వారుణ్యై నమోఽధ్యుః ||57 ||

యదపాం క్రూరం యదమేధ్యం యదశాన్తం తదపగచ్ఛతాత్ ||58 ||

అత్యాశనాదతీపానాద్యచ్ఛ ఉగ్రాత్ ప్రతిగ్రహాత్ |

తన్నో వరుణో రాజా పాణినోహ్యవమర్శతు ||59 ||

సోఽహమపాపా విరజో నిర్ముక్తో ముక్తకిల్బిషః |

నాకస్య పృష్ఠమారుహ్య గచ్ఛేద్భృహస్పతిం కతామ్ ||60 ||

యశ్చాపు వరుణస్య పునాత్వఘమర్షణః ||61 ||

ఇమం మే గణే యమునే సరస్వతి శుతుర్ని స్తోమగ్ం సచతా పరుష్ణియా |

అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయాఽఽర్హికియే శృణుహ్య సుషోమయా ||62 ||

ఋ॒తం॑ చ॒ స॒త్యం॑ చా॒భేద్ధో॑త్త॒ప॒సోఽధ్య॑జాయత ।

తతో॑ రా॒త్రిర॑జాయత॒ తత॑స్స॒ముద్రో॑ అ॒ర్ణవః॑ ॥63॥

స॒ముద్రో॑ ద॒ర్శ్ణవా॑ద॒భి సం॑వ॒ధ్వరో॑ అ॒జాయ॑త । అ॒హో॒రా॒త్రాణి॑ వి॒దధ॑ద్వి॒శ్వస్య॑ మి॒షతో॑ వ॒శే ॥64॥

సూ॒ర్యోచ॑న్త॒మసో॑ ధా॒తా య॑థా॒పూర్వ॑మకల్పయత్ ।

వి॒వం చ॑ పృ॒థివీం॑ చా॒న్తరి॑క్ష॒మథో॑ సు॒వః ॥65॥

య॒త్యృ॒భి॒వ్యాగ్ం॑ ర॒జస్స॒మాన్తరి॑క్షే॒ విరో॑ద॒సి । ఇ॒మాగ్ స్తదా॑పో వరు॒ణః పు॒నాత్వ॑ఘ॒మర్ష॑ణః ॥

పు॒నన్తు॑ వ॒సవః॑ పు॒నాతు॑ వరు॒ణః పు॒నాత్వ॑ఘ॒మర్ష॑ణః । ఏ॒ష భూ॑తస్య మ॒ధ్యే భు॑వనస్య గో॒ష్ఠా ॥

ఏ॒ష పు॒ణ్యకృ॑తాం లో॒కానై॑ష మృ॒త్యోర్ హి॑ర॒ణ్మయమ్॑ ।

ద్యౌ॒వాపృ॑థి॒వ్యోర్హి॑ర॒ణ్మయగ్ం॑ సగ్గ్ శ్రీ॒తగ్ం॑ సు॒వః । స న॒స్సువ॑స్సగ్ంశి॒శాభి॑ ॥66॥

ఆర్ధం॑ జ్వ॒లతి॑జ్యోతి॒రహ॑మస్మి । జ్యోతి॒ర్జ్వల॑తి బ్ర॒హ్మహ॑మస్మి । యో॒ఽహమ॑స్మి బ్ర॒హ్మహ॑మస్మి ।

అ॒హమ॑స్మి బ్ర॒హ్మహ॑మస్మి । అ॒హమే॑వా॒హం మాం॑ జ॒హోమి॑ స్వా॒హా ॥67॥

అ॒కార్య॑కార్యవక్తి॒ర్ణి ధై॒వో భూ॑ణహో గురు॒తల్ప॑గః ।

వరు॑ణోఽపా॒మఘ॑మర్షణస్తస్మాత్ పాపాత్ప్ర॒ముచ్ఛ॑తే ॥68॥

ర॒జోభూ॑మి॒ష్టమాగ్ం॑రోద॒యస్వ॑ ప్ర॒వద॑న్తి భి॒రః ॥69॥

ఆ॒క్రా॒న్ధము॑ద్రః ప్ర॒థమే॑ వి॒ధర్మ॑జ్ఞానయన్ప్ర॒జా భు॑వనస్య రా॒జా ॥

వృ॒షా ప॒విత్రే॑ అ॒భిసా॑నో అ॒వ్యే బృ॒హథ్సో॑మో వా॒వృథే॑ సు॒వన॑ ఇ॒న్ధుః ॥70॥

2. దుర్గాసూక్తమ్

ఓం జాతవేదసే సునవామ సోమ మరాతీయతో నిదహతి వేదః ।

స నః పర్షదతి దుర్గాణి విశ్వా నావేవ సిద్ధం దురితాఽత్యగ్నిః ॥1

తామగ్నివర్ణం తపసా జ్వలంతిం వైరోచనం కర్ణఘరేషు జష్ణామ్ ।

దుర్గాం దేవీగం శరణమహం ప్రపద్యే సుతరసి తరసే నమః ॥2

అగ్నే త్వం పారయా నవ్యో అస్మాన్ ధ్వజిభరతి దుర్గాణి విశ్వా ।

పూశ్చ పృథ్వీ బహులా న ఉర్వీ భవా తోకాయ తనయాయ శంయోః ॥3

విశ్వోని నో దుర్గహ జాతవేదః సిద్ధున్న నావా దురితాఽతిపర్షి ।

అగ్నే అత్రివన్దనసా గృణాన్ ఽస్మాకం బోధ్యవితా తనూనామ్ ॥4

ప్రతనాజితగ్ం సహమానముగ్రమగ్నిగ్ం హువేమ పరమాధ్వధస్థాత్ ॥

స నః పర్షదతి దుర్గాణి విశ్వా జ్ఞామద్దేవో అతి దురితాఽత్యగ్నిః ॥5

ప్రత్నాషి కమిడ్యో అధ్వరేషు సనాచ్చ హోతా నవ్యశ్చ సఖి ।

స్వాఽఽగ్నే తనువం పిప్రయస్వాస్సభ్యం చ సౌభగమాయజస్వ ॥6

గోభిర్ఘృష్టమయుజో నిషిక్తవేస్త్ర విష్ణోరనుసంచరేమ ।

నాకస్య ప్రప్థమభి సంవసానో వైష్ణవీం లోక ఇహ మాదయన్తామ్ ॥7

(ఓం కాత్యాయనాయ విద్మహే కన్యకుమారి భీమహి । తన్నో దుర్గః ప్రచోదయాత్ ॥)

3 | వ్యాహృతి — హోమమంత్రాః

భూ॑ర॒న్న॒మ॒గ్న॒యే॑ పృ॒థి॒వ్యై॑ స్వా॒హా॑ భు॒వో॑ఽన్నం॒ వా॒యవే॑ఽన్త॒రి॒జ్ఞాయ॑ స్వా॒హా॑
సు॒వ॒రా॒దిత్యా॑య॒ ది॒వే॑ స్వా॒హా॑ భూ॒ర్భు॒వస్సు॒వ॒ర॒న్నం॑ చ॒న్ద్ర॒మ॒సే॑ ది॒గ్భ్య॑స్సా॒హా॑
న॒మో॑ దే॒వే॑భ్య॒స్సుధా॑ పితృ॒భ్యో॑ భూ॒ర్భు॒వస్సు॒వ॒ర॒న్నమో॑మ్ || 1 ||

4 |

భూ॑ర॒గ్న॒యే॑ పృ॒థి॒వ్యై॑ స్వా॒హా॑ భు॒వో॑ వా॒యవే॑ఽన్త॒రి॒జ్ఞాయ॑ స్వా॒హా॑
సు॒వ॒రా॒దిత్యా॑య॒ ది॒వే॑ స్వా॒హా॑ భూ॒ర్భు॒వస్సు॒వ॒శ్చ॒న్ద్ర॒మ॒సే॑ ది॒గ్భ్య॑స్సా॒హా॑
న॒మో॑ దే॒వే॑భ్య॒స్సుధా॑ పితృ॒భ్యో॑ భూ॒ర్భు॒వస్సు॒వ॒ర॒గ్నః॑ ఓమ్ || 1 ||

5 |

భూ॑ర॒గ్న॒యే॑ చ॒ పృ॒థి॒వ్యై॑ చ॒ మ॒హా॒తే॑ చ॒ స్వా॒హా॑ భు॒వో॑ వా॒యవే॑ చ॒న్త॒రి॒జ్ఞాయ॑ చ॒ మ॒హా॒తే॑ చ॒
స్వా॒హా॑ సు॒వ॒రా॒దిత్యా॑య॒ చ॒ ది॒వే॑ చ॒ మ॒హా॒తే॑ చ॒ స్వా॒హా॑ భూ॒ర్భు॒వస్సు॒వ॒శ్చ॒న్ద్ర॒మ॒సే॑ చ॒ నక్ష॑త్రే॒భ్యశ్చ॑
ది॒గ్భ్యశ్చ॑ మ॒హా॒తే॑ చ॒ స్వా॒హా॑ న॒మో॑ దే॒వే॑భ్య॒స్సుధా॑ పితృ॒భ్యో॑ భూ॒ర్భు॒వస్సు॒వ॒ర్గహో॑మ్ || 1 ||

6 | జ్ఞానప్రాప్త్యర్థా — హోమమంత్రాః

పా॒హి నో॑ అ॒గ్నః॑ ఏ॒నసే॑ స్వా॒హా॑ | పా॒హి నో॑ వి॒శ్వవే॑దసే॒ స్వా॒హా॑ | య॒జ్ఞం॑ పా॒హి వి॒భావ॑సో॒ స్వా॒హా॑ |
స॒ర్వం॑ పా॒హి శత॑కృ॒తో॒ స్వా॒హా॑ || 1 ||

7 |

పా॒హి నో॑ అ॒గ్నః॑ ఏ॒కయా॑ | పా॒హ్యుత॑ ద్వి॒తీయయా॑ | పా॒హ్యార్థం॑ త్రి॒తీయయా॑ |
పా॒హి గీ॒ర్భిశ్చ॑ త్ర॒స్య॑ భి॒ర్వసో॑ స్వా॒హా॑ || 1 ||

8 | వేదావిస్మరణాయ జపమంత్రాః

యశ్శన్దసామృషభో విశ్వరూపశ్శన్దోభ్యశ్శన్దగ్గ్సావివేశ | సచాగ్ంశిక్యః పురో
వాచోపనిషదిన్దో శ్వేష్ట ఇన్ద్రియాయ ఋషిభ్యో నమో దేవేభ్యస్సుధా పితృభ్యో
భూర్భువస్సువశ్శన్ద ఓమ్ ||1 ||

9 |

నమో బ్రహ్మణే ధారణం మే అష్టానిరొకరణం ధారయితా భూయాస్తం
కర్ణయోశ్శృతం మా చ్యోధ్వం మమాముష్మ ఓమ్ ||1 ||

10 | తపః ప్రశంసా

ఋతం తపస్సత్వం తపశ్శృతం తపశ్శాన్తం తపో దమస్తపశ్శమస్తపో దానం తపో యజ్ఞం తపో
భూర్భువస్సువర్త్యైతదుపాప్యైతత్తపః ||1 ||

11 | విహితాచరణప్రశంసా నిషిద్ధాచరణనిందా చ

యథా వృక్షస్య సంపుష్పితస్య దూరార్థన్థో వాత్యేవం పుణ్యస్య కర్మణో దూరార్థన్థో
వాతి యథాఽసిధారాం కర్తేఽవహితమవక్రామే యద్యువే యువే హవా విహ్వయిష్యామి కర్తం
పతిష్యామిత్వేవమమృతాదాత్మానం జగుప్సేత్ ||1 ||

12 | దహరవిద్యా

అణోరణీయాన్ మహతో మహీయానాత్మా గుహాయాం నిహితోఽస్య జన్తోః |

తమక్రతుం పశ్యతి వీతశోకో ధాతుః ప్రసాదాన్మహిమానమీశమ్ ||1 ||

సప్త ప్రాణాః ప్రభవన్తి తస్మాద్భుష్టార్చిషస్సమిధః సప్త జిహ్వః |

సప్త ఇమే లోకా యేషు చరన్తి ప్రాణా గుహాశయాన్నిహితాస్సప్త సప్త ||2 ||

అతస్సముద్రో గిరయశ్చ సర్వైస్తాన్సుద్ధనై సిద్ధవస్సర్వరూపాః ।

అతశ్చ విశ్వా ఓషధయో రసాశ్చ యేనైష భూతస్త్రిష్టత్సర్వరాత్మా ॥3॥

బ్రహ్మ దేవానాం పదవీః కవీనామృషిర్విప్రాణాం మహిషో మృగాణామ్ ।

శ్వేనో గృధ్రాణాం స్వభితిర్వనానాం సోమః పవిత్రమత్యేతిరేభన్ ॥4॥

అజామేకాం లోహితశుక్లకృష్ణాం బహ్వీం ప్రజాం జనయన్త్రీగ్ం సరూపామ్ ।

అజో హ్యేకో జషమాణోఽనుశేతే జహత్యేనాం భుక్తభోగామజోఽన్యః ॥5॥

హగ్ంసశ్చుచిషద్వసురన్తరిక్షసద్ధౌతా వేదిషదతిభిర్దురోణసత్ ।

నృషద్వరసదృతసద్వృమసదబ్జా గోజా ఋతజా అద్రిజా ఋతం బృహత్ ॥6॥

~~యస్సాజ్ఞాతా న పరా చైవ కిం చనానయ ఆవివేశ భువనాని విశ్వాః ।~~

~~ప్రజాపతిః ప్రజయా సంవిదాన్స్త్రీణి జ్యోతిగ్ంషి సచతే స జాతాః ॥6క॥~~

~~విధర్తారగ్ం హవామహే వసోః కువిద్వనాని నః । సవితారం నృచక్షసమ్ ॥6ఖ॥~~

ఘృతం మిమిక్షిరే ఘృతమస్య యోనిర్ఘృతే శ్రితో ఘృతమువస్య ధామ ।

అనుష్వధమావహ మాదయస్వ స్వాహాకృతం వృషభ వక్షి హవ్యమ్ ॥7॥

సముద్రో దూర్శార్శధుమాగ్ం ఉదారదుపాగ్ం శునా సమమృతత్వమానట్ ।

ఘృతస్య నామ గుహ్యం యదస్తి జిహ్వో దేవానామమృతస్య నాభిః ॥8॥

వయం నామ ప్రబ్రువామా ఘృతేనాస్మిన్ యజ్ఞే ధారయామా నమోభిః ।

ఉప బ్రహ్మ శృణవచ్ఛస్యమానం చతుశ్శృణ్గోఽవమీధౌర ఏతత్ ॥9॥

చత్వారి శృణ్గౌ త్రయో అస్య పాదా ద్వేశీరౌషే సప్త హస్తాసో అస్య ।

త్రిధా బద్ధో వృషభో రోరవీతి మహో దేవో మర్త్యగ్ం ఆవివేశ ॥10॥

త్రిధౌ హితం పణిభిర్గుహ్యమానం గవి దేవాసౌ ఘృతమన్వవిధన్ ।

ఇన్ద్ర ఏకగ్ం సూర్య ఏకం జజాన వేనాదేకగ్ం స్వధయా నిష్ఠతక్షుః ॥11 ॥

యో దేవానాం ప్రథమం పురస్తాద్విశ్వాభియో రుద్రో మహర్షిః ।

హిరణ్యగర్భం పశ్యత జాయమానగ్ం స నో దేవశ్శుభయాస్మృత్వా సంయునక్తు ॥12 ॥

యస్మాత్పరం నాపరమస్తి కింశ్చిద్వస్మాన్నానోయో న జ్యాయోఽస్తి కశ్చిత్ ।

వృక్ష ఇవ పృథ్వో బివి తిష్ఠత్యేకస్తేనైదం పూర్ణం పురుషేణ సర్వమ్ ॥13 ॥

న కర్మణా న ప్రజయా ధనేన త్యాగేనైకే అమృతత్వమానః ।

పరేణ నాకం నిహితం గుహాయాం విభ్రాజతే యద్యతయో విశన్తి ॥14 ॥

వేదాన్తవిజ్ఞానసునిశ్చితార్థోస్సంన్వౌసయోగాద్యతయశ్శుద్ధసత్త్వః ।

తే బ్రహ్మలోకేతు పరాన్తకాలే పరామృతాత్పరిముచ్యన్తి సర్వే ॥15 ॥

దహ్రాం విపాపం పరమేఽశ్శుభూతం యత్ పుణ్ణలికం పురమధ్యసగ్ంస్థమ్ ।

తత్రాపి దహ్రాం గగనం విశాకస్తస్మిన్ యదన్తస్తదుపాసితవ్యమ్ ॥16 ॥

యో వేదాదౌ స్వరః ప్రోక్తో వేదాన్తే చ ప్రతిష్ఠితః ।

తస్య ప్రకృతిలీనస్య యః పరస్య మహేశ్వరః ॥17 ॥

13। నారాయణసూక్తమ్

సహస్రశీర్షం దేవం విశ్వాక్షం విశ్వశంభువం ।

విశ్వం నారాయణం దేవమక్షరం పరమం పదమ్ ।

విశ్వతః పరమాన్నిత్యం విశ్వం నారాయణగ్ం హరిమ్ ।

విశ్వమేవేదం పురుషస్తద్విశ్వముపజీవతి ।

పతిం విశ్వస్యాత్మేశ్వరగ్ం శాశ్వతగ్ం శివ-మచ్యుతమ్ ।

నారాయణం మహాజ్ఞేయం విశ్వాత్మానం పరాయణమ్ ।

నారాయణపరో జ్యోతిరాత్మా నారాయణః పరః ।

నారాయణ పరం బ్రహ్మ తత్త్వం నారాయణః పరః ।

నారాయణపరో ధ్యోతా ధ్యోనం నారాయణః పరః ।

యచ్ఛ కించిజ్జగత్సర్వం దృశ్యతే శ్రూయతేఽపి వా ॥

అంతర్భహిశ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణః స్థితః ।

అనంతమవ్యయం కవిగ్ం సముద్రైఃపంచ విశ్వశంభువమ్ ।

పద్మకోశ-ప్రతీకాశగ్ం హృదయం చాప్యధోముఖమ్ ।

అథో నిష్ఠ్వా వితస్త్యాంతే నాభ్యోముపరి తిష్ఠతి ।

జ్వాలమాలాకులం భాతీ విశ్వస్యాయతనం మహత్ ।

సంతతగ్ం శలభిస్తులంబత్వాకోశసన్నిభమ్ ।

తస్యాంతే సుషిరగ్ం సూక్ష్మం తస్మిన్ సర్వం ప్రతిష్ఠితమ్ ।

తస్య మధ్యే మహానగ్ని-ర్వశ్యాల్పిర్వశ్వతోముఖః ।

సోఽగ్రభుగ్విభజంతిష్ఠన్నాహారమజరః కవిః ।

తిర్యగూర్ధ్వమధశ్శ్చాయో రశ్మయస్తస్య సంతతా ।

సంతాపయతి స్వం దేహమాపాదతలమస్తకః ।

తస్య మధ్యే వహ్నిశిఖా అణీయోర్ధ్వో వ్యవస్థితః ।

నీలతో- యదమధ్యస్థా- ద్విద్యుల్లేఖేవ భాస్వరో ।

నీవారనూకవత్తన్వీ పీతా భాస్వత్యణాపమా ।

తస్యాః శిఖాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః ।

స బ్రహ్మ స శివః స హరిః సేంద్రః సోఽక్షరః పరమః స్వరాట్ ॥

★★★★★★★★

14 | ఆదిత్యమండలే పరబ్రహ్మోపాసనమ్

ఆదిత్యో వా ఏష ఏతస్మిన్మణిం తపతి తత్రతా ఋచస్తద్యచా మణ్డలగ్ం స ఋచాం లోకోఽథ య
ఏష ఏతస్మిన్మణ్డలేఽర్చిర్ద్విష్యతే తాని సామాని స సామ్నాం లోకోఽథ య ఏష ఏతస్మిన్మణ్డలేఽర్చిషి
పురుషస్తాని యజగ్ంషి స యజషా మణ్డలగ్ం స యజషాం లోకఘ్నేషా త్రయ్యేవ విద్యా తపతి
య ఏషోఽస్తరాదిత్యే హిరణ్మయః పురుషః ॥1 ॥

★★★★★★★★

15 | ఆదిత్యపురుషస్య సర్వార్థకర్తృప్రదర్శనమ్

ఆదిత్యో వై తేజః ఓజో బలం యశశ్చక్షుశ్శ్రోత్రమాత్మా మనో మన్యర్కనుర్మృత్యుస్సత్య మిత్రో
వాయురొకాశః ప్రాణో లోకపాలః కః కిం కం తత్సత్వమన్నమమృతో జీవో విశ్వః
కతమస్వయమ్భు బ్రహ్మైతదమృత ఏష పురుష ఏష భూతానామధిపతిర్బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ం
సలోకతామాప్నోత్యేతాసామేవ దేవతానాగ్ం సాయుజ్యగ్ం సార్జితాగ్ం సమానలోకతామాప్నోతి య
ఏవం వేదేత్పుషనిషత్ ॥1 ॥

★★★★★★★★

16 | శివోపాసన-మంత్రాః

నిధనపతయే నమః । నిధనపతాంతికాయ నమః । ఊర్ధ్వాయ నమః । ఊర్ధ్వలింగాయ నమః ।

హిరణ్యాయ నమః | హిరణ్యలింగాయ నమః | సువర్ణాయ నమః | సువర్ణలింగాయ నమః |

దివ్యాయ నమః | దివ్యలింగాయ నమః | భవాయ నమః | భవలింగాయ నమః |

శర్వాయ నమః | శర్వలింగాయ నమః | శివాయ నమః | శివలింగాయ నమః |

జ్వలాయ నమః | జ్వలలింగాయ నమః | ఆత్మాయ నమః | ఆత్మలింగాయ నమః |

పరమాయ నమః | పరమలింగాయ నమః | ఏతత్సమస్య సూర్యస్య సర్వలింగం స్థాపయతి

పాణిమన్తం పవిత్రమ్ ||1 ||

★★★★★★★★★★

17 | పశ్చిమవక్త-ప్రతిపాదకమంత్రః

సద్యోజాతం ప్రపద్యమి సద్యోజాతాయ వై నమో నమః |

భవే భవే నాతిభవే భవస్వ మాం |భవోద్భవాయ నమః ||1 ||

★★★★★★★★★★

18 | ఉత్తరవక్త-ప్రతిపాదకమంత్రః

వామదేవాయ నమో శ్వేష్టాయ నమశ్శ్వేష్టాయ నమో రుద్రాయ నమః కాలాయ నమః

కలవికరణాయ నమో బలవికరణాయ నమో బలాయ నమో బలప్రమథనాయ

నమస్సర్వభూతదమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః ||1 ||

★★★★★★★★★★

19 | దక్షిణవక్త-ప్రతిపాదకమంత్రః

అఘోరే భ్యోఽథ ఘోరే భ్యో ఘోరఘోరతరే భ్యః |

సర్వేభ్యస్సర్వశర్వేభ్యో నమస్తే అస్తు రుద్రరూపేభ్యః ||1 ||

★★★★★★★★★★

20 | ప్రాగ్భక్త-ప్రతిపాదకమంత్రః

తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ భిమహి । తన్నో రుద్రః ప్రచోదయాత్ ॥1 ॥

★★★★★★★★★★

21 | ఊర్ధ్వవక్త-ప్రతిపాదకమంత్రః

ఈశానః సర్వవిద్యానామీశ్వరః సర్వభూతానాం బ్రహ్మైభిపతిర్భ్రహ్మణోభిపతిర్భ్రహ్మ శివో మే
అస్తు సదాశివోమ్ ॥1 ॥

★★★★★★★★★★

ద్వావింశోఽనువాకః | నమస్కారార్థ-మంత్రాః

నమో హిరణ్యబాహవే హిరణ్యవర్ణాయ హిరణ్యరూపాయ హిరణ్యపతయేఽమ్మికాపతయ
ఉమాపతయే పశుపతయే నమో నమః ॥1 ॥

★★★★★★★★★★

త్రయోవింశోఽనువాకః ।

ఋతగ్ం సత్యం పరం బ్రహ్మ పురుషం కృష్ణపింగళమ్ ।

ఊర్ధ్వరేతం విరూపాక్షం విశ్వరూపాయ వై నమో నమః ॥1 ॥

★★★★★★★★★★

చతుర్వింశోఽనువాకః ।

సర్వో వై రుద్రస్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు । పురుషో వై రుద్రస్సన్మహో నమో నమః ।

విశ్వం భూతం భువనం చిత్రం బహుధా జాతం జాయమానం చ యత్ ।

సర్వో హ్యేష రుద్రస్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు ॥1 ॥

★★★★★★★★

పంచవింశోఽనువాకః ।

కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మిథుష్టమాయ తవ్యసే| వోచేమ శంతమగ్ం హృదే ॥

సర్వో హ్యేష రుద్రస్తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు ॥1 ॥

★★★★★★★★

అగ్నిహోత్రహవణ్యాః ఉపయుక్తస్య

షడ్వింశోఽనువాకః । వృక్షవిశేషస్యాభిధానమ్

యస్య వైకఙ్కత్యగ్నిహోత్రహవణీ భవతి ప్రత్యేవాస్యాహుతయస్తిష్ఠన్యథో ప్రతిష్ఠితై ॥1 ॥

★★★★★★★★

సప్తవింశోఽనువాకః ।

కృణుష్య పాణ ఇతి పంచ ।

★★★★★★★★

అష్టావింశోఽనువాకః । భూదేవతాకమంత్రః

అదితిద్దేవా గర్భర్వా మనుష్యాః పితరోఽసురౌస్తేషాగ్ం సర్వభూతానాం మాతా మేదితీ మహతా
మహి సావిత్రీ గాయత్రీ జగత్పూర్వీ పృథ్వీ బహులా విశ్వా భూతా కతమా కాయా సా
సత్యేత్యమృతేతి వాసిష్ఠః ||1||

★★★★★★★★

ఏకోనత్రింశోఽనువాకః | సర్వదేవతా ఆపః

ఆపో వా ఇదగ్ం సర్వం విశ్వా భూతాన్యః ప్రాణా వా ఆపః పశవ

ఆపోఽన్నమాపోఽమృతమాపస్సప్రాణాపో విరాడాపస్సరాడాపశ్చన్దాగ్స్వాపో జ్యోతీగ్చ్వాపో

యజాగ్చ్వాపః సత్యమాపస్సర్వా దేవతా ఆపో భూర్భువస్సువరాప ఓమ్ ||1 ||

★★★★★★★★

త్రింశోఽనువాకః | సంధ్యావందనమంత్రాః

ఆపః పునన్తు పృథివీం పృథివీ పూతా పునాతు మామ్ |

పునన్తు బ్రహ్మణస్పతిర్బ్రహ్మపూతా పునాతు మామ్ ||1 ||

యదుచ్ఛిష్టమభోజ్యం యద్వా దుశ్చరితం మమ |

సర్వం పునన్తు మామాపోఽసతాం చ ప్రతిగ్రహగ్ స్వాహా ||2 ||

★★★★★★★★

ఏకత్రింశోఽనువాకః |

అగ్నిశ్చ మా మన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః । పాపేభ్యో రక్షన్తామ్ । యదహ్నా
పాపమకార్షామ్ । మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్ । పద్భ్యముదరేణ శిశ్నా । అహస్తదవలుమ్పతు ।
యత్కింశ్చ దురితం మయి । ఇదమహం మామమృతయోనౌ । సత్యే జ్యోతిషి జహోమి స్వాహా

॥1 ॥

★★★★★★★★★★

ద్వౌత్రింశోఽనువాకః ।

సూర్యశ్చ మా మన్యుశ్చ మన్యుపతయశ్చ మన్యుకృతేభ్యః । పాపేభ్యో రక్షన్తామ్ । యద్రౌత్రియా
పాపమకార్షామ్ । మనసా వాచా హస్తాభ్యామ్ । పద్భ్యముదరేణ శిశ్నా । రౌత్రిస్తదవలుమ్పతు ।
యత్కింశ్చ దురితం మయి । ఇదమహం మామమృతయోనౌ । సూర్యే జ్యోతిషి జహోమి స్వాహా

॥1 ॥

★★★★★★★★★★

త్రయస్త్రింశోఽనువాకః । ప్రణవస్య ఋష్యాదివివరణమ్

ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ । అగ్నిర్దేవతా బ్రహ్మ ఇత్యార్షమ్ । గాయత్రం ఛందం । పరమాత్మం
సర్వాపం । సాయుజ్యం వినియోగమ్ ॥

★★★★★★★★★★

చతుస్త్రింశోఽనువాకః । గాయత్ర్యావాహనమంత్రాః

ఆయాతు వరదా దేవీ అక్షరం బ్రహ్మ సంమితమ్ । గాయత్రీం ఛన్దసాం మాతేదం బ్రహ్మ జషస్వ
నః ॥ యదహ్నాత్కురుతే పాపం తదహ్నాత్ప్రతిముచ్యతే । యద్రాత్రియాత్కురుతే పాపం
తద్రాత్రియాత్ప్రతిముచ్యతే । సర్వవర్ణే మహాదేవి సద్భ్యావిద్యే సరస్వతి ॥

★★★★★★★★★

పఞ్చత్రింశోఽనువాకః ।

ఓజోఽసి సహోఽసి బలమసి భ్రాజోఽసి దేవనాం ధామనామాసి విశ్వమసి విశ్వానుస్సర్వమసి
సర్వాయురభిభూరోం । గాయత్రీమావాహయామి । సావిత్రీమావాహయామి ।

సరస్వతీమావాహయామి । ఛన్దర్బీనావాహయామి । శ్రీయమావాహయామి ॥

గాయత్రియా గాయత్రీచ్ఛందో విశ్వామిత్రఋషిస్సవితౌ దేవతాఽగ్నిర్ముఖం బ్రహ్మశిరో
విష్ణుర్హృదయగ్ం రుద్రశ్శిఖా పృథివీయోనిః ప్రాణాపాన వ్యానోదాన సమానా సప్రాణా శ్వేతవర్ణా
సాంఖ్యాయనసగోత్రా గాయత్రీ చతుర్విగ్ంశత్సక్షరౌ త్రిపదా షట్కుక్షిః పంచశీర్షోపనయనే
వినియోగః ॥ ఓం భూః । ఓం భువః । ఓగ్ం సువః । ఓం మహాః । ఓం జనః । ఓం తపః । ఓగ్ం
సత్త్వమ్ । ఓం తథ్యవితుర్వరేణ్యం భర్గో దేవస్య భీమహి । భియో యో నః ప్రచోదయాత్ ।

ఓమాహ జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ॥2॥

★★★★★★★★★

షట్త్రింశోఽనువాకః । గాయత్రీ-ఉపస్థానమంత్రాః

ఉత్తమే శిఖరే జాతే భూమ్యాం పర్వతమూర్ధని బ్రహ్మణేభ్యోఽభ్యనుజ్ఞాతా గచ్ఛదేవి
యథాసుఖమ్ । స్తుతో మయా వరదా వేదమాతా ప్రచోదయన్తీ పవనే ద్విజాతా । ఆయుః
పృథివ్యాం ద్రవిణం బ్రహ్మవర్చసం మహ్యం దత్వా ప్రజాతుం బ్రహ్మలోకమ్ ॥

★★★★★★★★★★

సప్తత్రింశోఽనువాకః | ఆదిత్యదేవతామంత్రః

ఘృణిస్సార్వ ఆదిత్యో న ప్రభా వాత్వక్షరమ్ | మధు క్షరన్తి తద్రసమ్ |

సత్యం వై తద్రసమాపా జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ || 1 ||

★★★★★★★★★★

అష్టత్రింశోఽనువాకః | త్రిసుపర్ణమంత్రాః

బ్రహ్మమేతు మామ్ | మధుమేతు మామ్ | బ్రహ్మమేవ మధుమేతు మామ్ | యాన్తే సోమ ప్రజా
వతథ్యోఽభిసో అహమ్ | దుష్వష్ణహన్ దురుష్వహ | యాన్తే సోమ ప్రాణాగ్ం స్తాజ్ఞాఽహోమి || 1 ||

త్రిసుపర్ణమయాచితం బ్రాహ్మణాయ దధ్యాత్ | బ్రహ్మహత్వాం వా ఏతే ఘ్నున్తి | యే
బ్రాహ్మణాస్త్రిసుపర్ణం పఠన్తి | తే సోమం ప్రాఘ్నువన్తి | ఆ సహస్రాత్ పఞ్క్తిం పునన్తి | ఓమ్ || 2 ||

★★★★★★★★★★

ఏకోనచత్వారింశోఽనువాకః |

బ్రహ్మ మేధయా | మధు మేధయా | బ్రహ్మమేవ మధు మేధయా | అద్యానో దేవ సవితః

ప్రజావత్సావీస్సాభగమ్ | పరా దుష్వష్ణియగ్ం సువ | విశ్వాని దేవ సవితర్ద్వరితాని పరాసువ |

యథ్భద్రం తన్మ ఆసువ | మధువతా ఋతాయతే మధుక్షరన్తి సింధవః | మాభ్యర్షస్సచ్చోషభిః |

మధు నక్తముతోషసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః | మధుద్యౌరస్తు నః పితౌ | మధుమాన్తో

వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః | మాభ్యర్దోవో భవన్తు నః | య ఇమం త్రిసుపర్ణమయాచితం

బ్రాహ్మణాయ దధ్యాత్ | భూణహత్వాం వా ఏతే ఘ్నున్తి | యే బ్రాహ్మణాస్త్రిసుపర్ణం పఠన్తి |

తే సోమం ప్రాఘ్నువన్తి | ఆ సహస్రాత్ పంక్తిం పునన్తి | ఓమ్ ||

★★★★★★★★★★

చత్వారింశోఽనువాకః ।

బ్రహ్మ మేధవా । మధు మేధవా । బ్రహ్మమేవ మధు మేధవా । బ్రహ్మ దేవానాం పదవీః
కవీనామృషిర్విప్రాణాం మహిషా మృగాణామ్ । శ్వేనో గృద్ధ్రాణాం స్వభితిర్వనానాగ్ం సోమః
పవిత్రమత్యేతి రేభన్ । హగ్ంసశ్శుచిషద్వసురస్తరిక్షసద్ధోతా వేదిషదతిభిర్దురోణసత్ ।
నృషద్వరసదృతసద్వోమసదజ్ఞా గోజా ఋతజా అబ్రిజా ఋతం బృహత్ । ఋచే త్వా రుచే
త్వా సమిధృవన్తి సరితో న ధేనాః । అన్తర్హృదా మనసా పూయమానాః । ఘృతస్య ధారా
అభిచాకశీమి । హిరణ్యయో వేతసో మధ్య ఆసామ్ । తస్మిన్ఘృసర్థో మధుకృత్ కులాయా
భజన్నాస్తే మధు దేవతాభ్యః । తస్యాసతే హరయస్సప్త తీరే స్వధాం దుహానా అమృతస్య ధారామ్ ।
య ఇదం త్రిసుపర్ణమయాచితం బ్రాహ్మణాయ దద్వ్యత్ । వీరహత్వాం వా ఏతే ఘ్నన్తి । యే
బ్రాహ్మణాస్త్రసుపర్ణం పరన్తి । తే సోమం ప్రాఘ్నవన్తి । ఆసహస్రాత్ పంక్తిం పునన్తి । ఓమ్ ॥౬॥

★★★★★★★★★★

ఏకచత్వారింశోఽనువాకః । మేధాసూక్తమ్

మేధాదేవీ జషమాణా న ఆగాద్విశ్వాచీ భద్రా సుమనస్యమానా ।
త్వయా జప్తా నుదమానా దురుక్తాన్ బృహద్వదేమ విదధే సువీరాః ।
త్వయా జప్త ఋషిర్భవతి దేవి త్వయా బ్రహ్మైగతశ్రీరుత త్వయా ।
త్వయా జప్తజ్ఞిత్రం విన్దతే వసు సా నో జషస్వ ద్రవిణో న మేధే ॥

★★★★★★★★★★

ద్విచత్వారింశోఽనువాకః ।

మేధాం మ ఇన్ధ్రో దదాతు మేధాం దేవీ సరస్వతీ । మేధాం మే అశ్వినౌపుభావాధత్తాం
పుష్కరప్రజా । అపూరాసు చ యా మేధా గన్ధర్వేషు చ యన్మనః । ధైవీం మేధా సరస్వతీ సా మాం
మేధా సురభిర్భుషతాగ్ స్వాహా ॥

★★★★★★★★★★

త్రిచత్వారింశోఽనువాకః ।

ఆ మాం మేధా సురభిర్వశ్వరూపా హిరణ్యవర్ణా జగతీ జగన్మాతా ।
ఊర్ధ్వస్వతీ పయసా పిన్వమానా సా మాం మేధా సుప్రతీకా జషన్తామ్ ॥1

★★★★★★★★★★

చతుశ్చత్వారింశోఽనువాకః ।

మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయ్యగ్నిధైజో దదాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయాన్త
ఇన్ద్రియం దదాతు మయి మేధాం మయి ప్రజాం మయి సూర్యో భూజో దదాతు ॥1 ॥

★★★★★★★★★★

పంచచత్వారింశోఽనువాకః । మృత్యునివారణమంత్రాః

అపైతు మృత్యురమృతం న ఆగన్వైవస్వతో నో అభయం కృణోతు ।
పర్ణం వనస్పతేలివాభి నశ్శీయతాగ్ం రయిస్సచతాన్నశ్శచీపతిః ॥

★★★★★★★★★★

షట్చత్వారింశోఽనువాకః ।

పరం మృత్యో అనుపరేహి పద్ధం యస్తే స్వ ఇతరో దేవయానాత్ ।

చక్షుష్మతే శృణ్వతే తే బ్రహ్మి మా నః ప్రజాగ్ం రిరిషా మోత వీరాన్ ॥

★★★★★★★★★

సప్తచత్వారింశోఽనువాకః ।

వాతం ప్రాణం మనసాఽన్వారభామహే ప్రజాపతిం యో భువనస్య గోపాః ।

స నో మృత్యస్తాయతాం పాత్వగ్ంహసో జ్యోక్ష్మీవా జరామశీమహి ॥1 ॥

★★★★★★★★★

అష్టచత్వారింశోఽనువాకః ।

అమృత్రభూయాదధ యద్యమస్య బృహస్పతే అభిశస్తైరముఞ్చః ।

ప్రత్యహతామజ్వినో మృత్వమస్మద్దేవనామగ్నో భిషజా శచీభిః ॥1 ॥

★★★★★★★★★

ఏకోనపఞ్చాశోఽనువాకః ।

హరిగ్ం హరన్తమనుయన్తి దేవా విశ్వస్యేశానం వృషభం మతీనామ్ ।

బ్రహ్మ సరూపమనుమేదమాగాదయనం మా వివధీర్విక్రమస్వ ॥1 ॥

★★★★★★★★★

పఞ్చాశోఽనువాకః ।

శత్రైర్గ్నిమిధ్ధాన ఉభౌ లోకౌ సనేమహమ్ ।

ఉభయోర్లోకయోర్ఋధ్వోఽతి మృత్యుం తరామ్యహమ్ ॥1 ॥

★★★★★★★★★

ఏకపఞ్చాశోఽనువాకః ।

మా ఛిదో మృత్యో మా వధీర్గా మే బలం వివృహో మా ప్రమోషిః ।

ప్రజాం మా మే లీలష ఆయురుగ్ర నృచక్షసం త్వ హవిషా విధేమ ॥1 ॥

★★★★★★★★

ద్విపఞ్చాశోఽనువాకః ।

మా నో మహాన్తముత మా నో అర్థకం మా న ఉక్షన్తముత మా న ఉక్షితమ్ ।

మా నోఽవధిః పితరం మోత మాతరం ప్రియా మా నస్తనువో రుద్ర లీలషః ॥1 ॥

★★★★★★★★

త్రిపఞ్చాశోఽనువాకః ।

మా నస్తాకే తనయే మా న ఆయుషి మా నో గోషు మా నో అశ్వేషు లీలషః ।

వీరాన్సా నో రుద్ర భామితోఽవధీర్హవిష్మన్తో నమసా విధేమ తే ॥1 ॥

★★★★★★★★

చతుష్పఞ్చాశోఽనువాకః । ప్రజాపతిప్రార్థనామంత్రః

ప్రజాపతే న త్వదేతాన్యన్యో విశ్వో జాతాని పరితా బభూవ ।

యత్కామస్తే జహుమస్తన్నో అస్తు వయగ్ం స్యామ పతయో రయీణామ్ ॥1 ॥

★★★★★★★★

పఞ్చపఞ్చాశోఽనువాకః । ఇంద్రప్రార్థనామంత్రః

స్వస్తిదా విశస్పతిర్వత్రహా విమృథో వశీ । వృషేష్ఠః పుర ఏతు నస్వస్తిదా అభయఙ్కరః ॥1 ॥

★★★★★★★★★★

షట్పఞ్చాశోఽనువాకః । మృత్యుంజయమంత్రాః

త్వంబకం యజామహే సుగంధిం పుష్టివర్ధనమ్ ।

ఉర్వారుకమివ బంధనాన్మృత్యుర్ముక్షీయ మాఽమృతాత్ ॥1 ॥

★★★★★★★★★★

సప్తపఞ్చాశోఽనువాకః ।

యే తే సహస్రమయుతం పాశా మృత్యో మర్త్యాయ హస్తవే ।

తాన్ యజ్ఞస్య మాయయా సర్వోనవయజామహే ॥1 ॥

★★★★★★★★★★

అష్టపఞ్చాశోఽనువాకః ।

మృత్యవే స్వాహా మృత్యవే స్వాహా ॥1 ॥

★★★★★★★★★★

ఏకోనషష్టితమోఽనువాకః । పాపనివారకామంత్రాః

దేవకృతపైవనసోఽవయజనమసి స్వాహా । మనుష్యకృతపైవనసోఽవయజనమసి స్వాహా ।

పితృకృతపైవనసోఽవయజనమసి స్వాహా । ఆత్మకృతపైవనసోఽవయజనమసి స్వాహా ।

అన్యకృతపైవనసోఽవయజనమసి స్వాహా । అస్మత్కృతపైవనసోఽవయజనమసి స్వాహా ।

యద్దివా చ నక్తం చైనశ్చకృమ తస్మావయజనమసి స్వాహా ।

యథ్స్వపస్తన్య జాగ్రతజ్ఞైనశ్చకృమ తస్యావయజనమసి స్వాహా ।

యథ్స్వఘస్తన్య జాగ్రతజ్ఞైనశ్చకృమ తస్యావయజనమసి స్వాహా ।

యద్విద్వాగ్ంసశ్చావిద్వాగ్ంసజ్ఞైనశ్చకృమ తస్యావయజనమసి స్వాహా ।

ఏనస ఏనసోఽవయజనమసి స్వాహా ॥1 ॥

★★★★★★★★★★

షష్ఠితమోఽనువాకః । షసుప్రాథనామంత్రః

యద్వో దేవాశ్చకృమ జిహ్వయా గురు మనసో వా ప్రయతీ దేవహేడనమ్ ।

అరావా యో నో అభి దుచ్ఛనాయతే తస్మిన్తదేనో వసవో నిధేతన స్వాహా ॥1 ॥

★★★★★★★★★★

ఏకషష్ఠితమోఽనువాకః । కామోఽకార్షీత్-మన్యురకార్షీత్ మంత్రః

కామోఽకార్షీన్నమో నమః । కామోఽకార్షీత్కామః కరోతి నాహం కరోమి కామః కర్తా నాహం

కర్తా కామః కారయితా నాహం కారయితా ఏష తే కామ కామాయ స్వాహా ॥1 ॥

★★★★★★★★★★

ద్విషష్ఠితమోఽనువాకః ।

మన్యురకార్షీన్నమో నమః । మన్యురకార్షీన్నమ్యుః కరోతి నాహం కరోమి మన్యుః కర్తా నాహం

కర్తా మన్యుః కారయితా నాహం కారయితా ఏష తే మన్యో మన్యవే స్వాహా ॥1 ॥

★★★★★★★★★★

త్రిషష్ఠితమోఽనువాకః । విరజాహోమమంత్రాః

తిలాంజ్ఞుఃసహోమి సరసాగ్ం సపిష్ఠాన్ గద్ధార మమ చిత్తే రమన్తు స్వాహా ||1 ||

గావో హిరణ్యం ధనమన్నపానగ్ం సర్వేషాగ్ శ్రియై స్వాహా ||2 ||

శ్రియం చ లక్ష్మిం చ పుష్టిం చ కీర్తిం చాన్యన్యతామ్ ।

బ్రహ్మణ్యం బహుపుత్రతామ్ ।శ్రద్ధామేధే ప్రజాస్సద్దదాతు స్వాహా ||3 ||

★★★★★★★★★★

చతుఃషష్ఠితమోఽనువాకః ।

తిలాః కృష్ణాన్తిలాశ్వేతాన్తిలాస్సౌమ్యా వశానుగాః ।

తిలాః పునన్తు మే పాపం యత్కించద్దురితం మయి స్వాహా ||1 ||

చోరస్యాన్నం నవశ్రౌద్ధం బ్రహ్మహో గురుతల్పగః ।

గోదైయగ్ం సురౌపానం భూణహత్వా తిలా శాన్తిగ్ం శమయన్తు స్వాహా ||2 ||

శ్రీశ్చ లక్ష్మీశ్చ పుష్టిశ్చ కీర్తిం చాన్యన్యతామ్ । బ్రహ్మణ్యం బహుపుత్రతామ్ ।

శ్రద్ధామేధే ప్రజ్ఞాతు జాతవేదస్సద్దదాతు స్వాహా ||3 ||

★★★★★★★★★★

పంచషష్ఠితమోఽనువాకః ।

ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానా మే శుభ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విపాష్ణా భూయాసగ్ స్వాహా ।

వాఙ్మనశ్చక్షుఃశ్రోత్రజిహ్వప్రూణరేతోబుద్ధ్యాకూతిస్సంకల్పా

మే శుభ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విపాష్ణా భూయాసగ్ స్వాహా ।

త్వక్చర్మమాగ్ంసరుభిరమేదోమజ్జాస్నాయవోఽస్థిని మే శుభ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విపాష్ణా

భూయాసగ్ స్వాహా ।

శిరఃపాణిపాదపార్శ్వపృష్ఠారూదరజంఘశిశ్నోపస్థపాయవో మే శుభ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా
విపాష్ణా భూయాసగ్గ్ స్వాహా ।

ఉత్తిష్ఠ పురుష హరితపింగల లోహితాక్షి దేహి దేహి దదాపయితా మే శుభ్యంతాం జ్యోతిరహం
విరజా విపాష్ణా భూయాసగ్గ్ స్వాహా ॥

★★★★★★★★★★

షట్షష్ఠితమోఽనువాకః ।

పృథివ్యప్తేజోవాయురొకాశా మే శుభ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విపాష్ణా భూయాసగ్గ్ స్వాహా ।

శబ్దస్పర్శరూపరసగంధా మే శుభ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విపాష్ణా భూయాసగ్గ్ స్వాహా ।

మనోవాక్కాయకర్మణి మే శుభ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విపాష్ణా భూయాసగ్గ్ స్వాహా ।

అవ్యక్తభావైరహణ్మరైర్జ్యోతిరహం విరజా విపాష్ణా భూయాసగ్గ్ స్వాహా ।

ఆత్మా మే శుభ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విపాష్ణా భూయాసగ్గ్ స్వాహా ।

అంతరాత్మా మే శుభ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విపాష్ణా భూయాసగ్గ్ స్వాహా ।

పరమాత్మా మే శుభ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విపాష్ణా భూయాసగ్గ్ స్వాహా ।

క్షుధే స్వాహా । క్షుత్తిపాసాయ స్వాహా । వివిఙ్క్ష్యై స్వాహా । ఋగ్వీధానాయ స్వాహా । కషోత్కాయ

స్వాహా । క్షుత్తిపాసామలోం శ్యేష్ఠామలక్ష్మీర్నాశయామ్యహమ్ । అభూతిమసమ్మృద్ధిం చ

సర్వోన్నిర్ణూద మే పాష్ణానగ్ం స్వాహా ।

అన్నమయప్రాణమయమనోమయవిజ్ఞానమయమానందమయమాత్మా మే

శుభ్యంతాం జ్యోతిరహం విరజా విపాష్ణా భూయాసగ్గ్ స్వాహా ॥

★★★★★★★★★★

సప్తషష్ఠితమోఽనువాకః | వైశ్వాదేవమంత్రాః

అగ్నయే స్వాహా | విశ్వేభ్యో దేవేభ్యస్వాహా | ధ్రువాయ భూమాయ స్వాహా | ధ్రువక్షితయే స్వాహా |
అచ్యుతక్షితయే స్వాహా | అగ్నయే సిష్ఠ్యకృతే స్వాహా | ధర్మాయ స్వాహా | అధర్మాయ స్వాహా |
అధ్యస్వాహా | ఓషధివనస్పతిభ్యస్వాహా | రక్షదేవజనేభ్యస్వాహా | గృహ్యభ్యస్వాహా |
అవసానేభ్యస్వాహా | అవసానపతిభ్యస్వాహా | సర్వభూతేభ్యస్వాహా | కామాయ స్వాహా |
అన్తరిక్షాయ స్వాహా | యదేజతి జగతి యచ్ఛ చేష్ఠతి నామ్నా భాగోఽయం నామ్నే స్వాహా |
పృథివ్యై స్వాహా | అన్తరిక్షాయ స్వాహా | దివే స్వాహా | సూర్యాయ స్వాహా | చన్ద్రమసే స్వాహా |
నక్షత్రేభ్యస్వాహా | ఇన్ద్రాయ స్వాహా | బృహస్పతయే స్వాహా | ప్రజాపతయే స్వాహా |
బ్రహ్మణే స్వాహా | స్వధా పితృభ్యస్వాహా | నమో రుద్రాయ పశుపతయే స్వాహా | దేవేభ్యస్వాహా |
పితృభ్యస్సుధాఽస్తు | భూతేభ్యో నమః | మనుష్యేభ్యో హన్తా | ప్రజాపతయే స్వాహా | పరమేష్ఠినే
స్వాహా | యథా కూపశ్శతధారస్సహస్రధారో అక్షితః | ఏవా మే అస్తు ధాన్యగ్ం
సహస్రధారమక్షితమ్ | ధనధాన్యై స్వాహా | యే భూతాః ప్రచరన్తి దివానక్తం బలిమిచ్ఛన్తో
వితుదస్య ప్రేష్యాః | తేభ్యో బలిం పుష్టికామో హరామి మయి పుష్టిం పుష్టిపతిర్దధాతు స్వాహా ||

★★★★★★★★★

అష్టషష్ఠితమోఽనువాకః |

ఓం తద్భ్రహ్మ | ఓం తద్వాయుః | ఓం తదాత్మా | ఓం తత్సద్భ్రమ్ | ఓం తద్భర్వమ్ | ఓం
తత్పురోర్దమః | అంతశ్చరతి భూతేషు గుహయాం విశ్వమూర్తిషు |
త్వం యజ్ఞస్త్వం వషట్ కారస్త్యమిద్దస్త్యగ్ం రుద్రస్త్వం విష్ణుస్త్వం బ్రహ్మ త్వం ప్రజాపతిః | త్వం
తదాప ఆపా జ్యోతీ రసోఽమృతం బ్రహ్మ భూర్భువస్సువరోమ్ ||2

★★★★★★★★★★

ఏకోనసప్తతితమోఽనువాకః | ప్రాణాహుతిమంత్రాః

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జహోమి | శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టోఽమృతం జహోమి |
శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జహోమి | శ్రద్ధాయామదానే నివిష్టోఽమృతం జహోమి |
శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టోఽమృతం జహోమి | బ్రహ్మణి మ ఆత్మోఽమృతత్వైయ |
అమృతోఽపస్తరణమసి | శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిష్టోఽమృతం జహోమి | శివో మా విశాప్రదాహాయ |
ప్రాణాయ స్వాహా | శ్రద్ధాయామపానే నివిష్టోఽమృతం జహోమి | శివో మా విశాప్రదాహాయ |
అపానాయ స్వాహా | శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిష్టోఽమృతం జహోమి | శివో మా విశాప్రదాహాయ |
వ్యానాయ స్వాహా | శ్రద్ధాయామదానే నివిష్టోఽమృతం జహోమి | శివో మా విశాప్రదాహాయ |
ఉదానాయ స్వాహా | శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిష్టోఽమృతం జహోమి |
శివో మా విశాప్రదాహాయ | సమానాయ స్వాహా | బ్రహ్మణి మ ఆత్మోఽమృతత్వైయ |
అమృతాపిధానమసి ||

★★★★★★★★★★

సప్తతితమోఽనువాకః | భుక్తాన్మభిమంత్రణమంత్రాః

శ్రద్ధాయాం ప్రాణే నివిశ్యామృతగ్ం ఘతమ్ | ప్రాణమన్నేనాప్యాయస్వ |
శ్రద్ధాయామపానే నివిశ్యామృతగ్ం ఘతమ్ | అపానమన్నేనాప్యాయస్వ |
శ్రద్ధాయాం వ్యానే నివిశ్యామృతగ్ం ఘతమ్ | వ్యానమన్నేనాప్యాయస్వ |
శ్రద్ధాయామదానే నివిశ్యామృతగ్ం ఘతమ్ | ఉదానమన్నేనాప్యాయస్వ |
శ్రద్ధాయాగ్ం సమానే నివిశ్యామృతగ్ం ఘతమ్ | సమానమన్నేనాప్యాయస్వ |

★★★★★★★★★

ఏకసప్తతితమోఽనువాకః | భోజనాన్తే ఆత్మానుసంధానమంత్రః

అఙ్గుష్ఠమాత్రః పురుషోఽఙ్గుష్ఠం చ సమాశ్రితః |

ఈశస్సర్వస్య జగతః ప్రభుః ప్రేణాతు విశ్వభుక్ ||

★★★★★★★★★

ద్విసప్తతితమోఽనువాకః | అవయవస్వస్థతా-ప్రార్థనామంత్రః

వాఙ్మ ఆసన్ | నసోః ప్రాణః | అక్ష్యోశ్చక్షుః | కర్ణయోశ్చైత్రమ్ | బాహువోర్ధలమ్ | ఉరువోరోజః |

అరిష్టా విశ్వాన్యన్గ్లాని తనూః | తనువా మే సహ నమస్తే అస్తు మా మా హిగ్ంసః ||1 ||

★★★★★★★★★

త్రిసప్తతితమోఽనువాకః | ఇన్ద్రసప్తర్షి-సంవాదమంత్రః

వయస్సుపర్ణో ఉపసేదురిష్టం ప్రియమేథో ఋషయో నాథమానాః |

అపథ్వస్తమార్ణుహి పూర్ణి చక్షర్ముముగ్ధ్యస్సాన్నిధయేఽవ బద్ధాన్ ||1 ||

★★★★★★★★★

చతుఃసప్తతితమోఽనువాకః | హృదయాలంభనమంత్రః

ప్రాణానాం గ్రన్థిరసి రుద్రో మా విశాన్తకః | తేనాన్నేనాప్యాయస్వ ||1 ||

★★★★★★★★★

పంచసప్తతితమోఽనువాకః | దేవతాప్రాణనిరూపణమంత్రః

నమో రుద్రాయ విష్ణవే మృత్యుర్యే పాహి ||1 ||

★★★★★★★★★

షట్సప్తతితమోఽనువాకః | అగ్నిస్తుతిమంత్రః

త్వమగ్నే ద్యుభిష్టమాశుశుక్లణిష్టమధ్వష్టమశ్శనస్పరి ।

త్వం వనేభ్యష్టమోషభిభ్యష్టం నృణాం నృపతే జాయసే శుచిః ॥1 ॥

★★★★★★★★

సప్తసప్తతితమోఽనువాకః | అభిష్టయాచనామంత్రః

శవేన మే సంతిష్టస్వ స్కౌనేన మే సంతిష్టస్వ సుభూతేన మే సంతిష్టస్వ బ్రహ్మవర్చసేన మే

సంతిష్టస్వ యజ్ఞస్యర్థిమను సంతిష్టస్కౌప తే యజ్ఞ నమ ఉప తే నమ ఉప తే నమః ॥1 ॥

★★★★★★★★

అష్టసప్తతితమోఽనువాకః | పరతత్త్వనిరూపణమ్

సత్యం పరం పరగ్ం సత్యగ్ం సత్యేన న సువర్గోల్లోకాచ్ఛవన్తే కదాచన సతాగ్ం హి సత్యం

తస్మాత్ సత్యే రమన్తే తప ఇతి తపో నానశనాత్పరం యద్ధి పరం తపస్తద్దుర్ధర్షం తద్దురొధర్షం

తస్మాత్తపసి రమన్తే దమ ఇతి నియతం బ్రహ్మచారిణస్తస్మాద్దమే రమన్తే శమ ఇత్యరణ్యే

మునయస్తమాచ్ఛమే రమన్తే దానమితి సర్వాణి భూతాని ప్రశగ్ంసన్తి దానాన్నితిదుశ్శరం

తస్మాద్దానే రమన్తే ధర్మ ఇతి ధర్మేణ సర్వమిదం పరిగృహీతం ధర్మోన్నితిదుశ్శరం తస్మాద్ధర్మే

రమన్తే । ప్రజన ఇతి భూయాగ్ంసస్తస్మాత్ భూయిష్ఠాః ప్రజాయన్తే తస్మాత్ భూయిష్ఠాః ప్రజననే

రమన్తే । అగ్నయ ఇత్వాహ తస్మాదగ్నయ ఆధాతవ్యః । అగ్నిహోత్రమిత్వాహ తస్మాదగ్నిహోత్రే

రమన్తే । యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞేన హి దేవా బివం గతాస్తస్మాద్యజ్ఞే రమన్తే । మానసమితి

విద్వాగ్ంసస్తస్మాద్విద్వాగ్ంస ఏవ మానసే రమన్తే । న్యౌస ఇతి బ్రహ్మ బ్రహ్మ హి పరః పరో హి బ్రహ్మ

తాని వా ఏతాన్యవరాణి తపాగ్ంసి న్యౌస ఏవాత్మరేచయత్ య ఏవం వేదేత్పుపనిషత్ ॥12 ॥

★★★★★★★★★★

ఏకోనాశీతమోఽనువాకః | జ్ఞానసాధన-నిరూపణమ్

ప్రజాపత్యో హరుణిః సుపర్ణేయః ప్రజాపతిం పితరముపససార కిం భగవన్తః పరమం వదన్తితి
తస్మై ప్రోవాచ ||

సత్యేన వాయురొవతి సత్యేనాదిత్యో రోచతే దివి సత్యం వాచః ప్రతిష్ఠా సత్యే సర్వం ప్రతిష్ఠితం
తస్మాత్సత్యం పరమం వదన్తి తపసా దేవా దేవతామగ్ర ఆయన్ తపసార్థయః సువరన్వవిన్దన్
తపసా సపత్నాన్ప్రణుదామారాతీస్తపసి సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాత్తపః పరమం వదన్తి దమేన దాన్తాః
కిల్బిషమవధాన్వన్తి దమేన బ్రహ్మచారిణః సువరగచ్ఛన్ దమో భూతానాం దురొధర్షం దమే
సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్ధమః పరమం వదన్తి శమేన శాన్తాః శివమాచరన్తి శమేన నాకం
మునయోఽన్వవిన్దన్ శమో భూతానాం దురొధర్షం శమే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాచ్ఛమః పరమం
వదన్తి

దానం యజ్ఞానాం వరూఢం దక్షిణా లోకే దాతారగ్ం సర్వభూతాన్సుపజీవన్తి
దానేనారాతీరపానుదన్త దానేన ద్విషన్తో మిత్రా భవన్తి దానే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్దానం పరమం
వదన్తి ధర్మో విశ్వస్య జగతః ప్రతిష్ఠా లోకే ధర్మిష్ఠ ప్రజా ఉపసర్పన్తి ధర్మేణ పాపమపనుదతి ధర్మే
సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్ధర్మం పరమం వదన్తి

ప్రజననం వై ప్రతిష్ఠా లోకే సాధు ప్రజాయాస్తన్తుం తన్వోనః పితృణామనుణో భవతి తదేవ
తస్యాన్యణం తస్మాత్ ప్రజననం పరమం వదన్తి అగ్నయో వై త్రయీ విద్యా

దేవయానః పథౌ గార్హపత్య ఋక్ పృథివీ రథన్తరమన్వోహార్యపచనః యజరన్తరిక్షం

వామదేవ్యమాహవనీయః సామ సువర్గో లోకో బృహత్తస్మాదగ్నిన్ పరమం వదన్తి అగ్నిహోత్రగ్ం

సాయం ప్రాతర్ద్యహాణం నిష్క్రమితి స్విప్రగ్ం సుహుతం యజ్ఞక్రతానాం ప్రాయణగ్ం సువర్గస్య

లోకస్య జ్యోతిస్తస్మాదగ్నిహోత్రం పరమం వదన్తి

యజ్ఞ ఇతి యజ్ఞో హి దేవానాం యజ్ఞేన హి దేవా దివం గతా యజ్ఞేనాసురానపానుదన్త

యజ్ఞేన ద్విషన్తో మిత్రా భవన్తి యజ్ఞే సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాద్యజ్ఞం పరమం వదన్తి మానసం వై

ప్రాజాపత్యం పవిత్రం మానసేన మనసా సాధు పశ్యతి మనసా ఋషయః ప్రజా అస్మజన్త మానసే

సర్వం ప్రతిష్ఠితం తస్మాన్మానసం పరమం వదన్తి

న్యోస ఇత్యాసుర్గనీషిణో బ్రహ్మణం బ్రహ్మ విశ్వః కతమః స్వయమ్భ్యః ప్రజాపతిః సంవత్సర ఇతి

సంవత్సరోఽసావాదిత్యో య ఏష ఆదిత్యే పురుషః స పరమేష్ఠి బ్రహ్మాత్మా

యాభిరాదిత్యస్తపతి రశ్మిభిస్తాభిః పర్జన్యో వర్షతి పర్జన్యేనాషభివనస్పతయః ప్రజాయన్త

ఋషభివనస్పతిభిరన్నం భవత్యన్నేన ప్రాణాః ప్రాణైర్బలం బలేన తపస్తపసా శ్రద్ధా శ్రద్ధయా మేధా

మేధయా మనీషా మనీషయా మనో మనసా శాన్తిః శాన్త్యై చిత్తం చిత్తేన స్మృతిః స్మృత్యా స్మారగ్ం

స్మారేణ విజ్ఞానం విజ్ఞానేనాత్మానం వేదయతి తస్మాదన్నం దదన్సర్వాణ్యేతాని దదాత్సన్నాత్ప్రాణా

భవన్తి

భూతానాం ప్రాణైర్మనో మనసశ్చ విజ్ఞానం విజ్ఞానాదానన్దో బ్రహ్మ యోనిః స వా ఏష పురుషః

పఞ్చధౌ పఞ్చత్సా యేన సర్వమిదం ప్రోతం పృథివీ చాక్షరిక్షం చ ద్యౌశ్చ

దిశశ్చావాన్తరదిశాశ్చ స వై సర్వమిదం జగత్ప్ర సభూతగ్ం స భవ్యం జిజ్ఞాసక్ష్వప్త ఋతజా

రయిష్టాః

శ్రద్ధా సత్య పహస్వాంతమసోపరిష్ఠాత్ । జ్ఞాత్వా తమేవం మనసా హృదా చ భూయో న
 మృత్యుముపయాహి విద్వాన్ తస్మాన్వ్యసమేషాం తపసామతిరిక్తమాహుః వసురణ్వో విభూరసి
 ప్రాణే త్వమసి సద్భూతా
 బ్రహ్మన్ త్వమసి విశ్వసృత్తేజోదాష్టమస్యగ్నేరసి వర్చోదాష్టమసి సూర్యస్య ద్విమోదాష్టమసి
 చంద్రమస ఉపయామగృహీతోఽసి బ్రహ్మణే త్వ
 మహస ఓమిత్యాత్మానం యుజ్ఞోత । ఏతద్వై మహోపనిషదం దేవనాం గుహ్యమ్ । య ఏవం వేద
 బ్రహ్మణో మహిమానమాప్నోతి తస్మాద్బ్రహ్మణో మహిమానమిత్పుపనిషత్

★★★★★★★★★★

అశీతితమోఽనువాకః । జ్ఞానయజ్ఞః

తప్తైవం విదుషో యజ్ఞస్యాత్సా యజమానః శ్రద్ధా పత్నీ శరీరమిథ్యమురో వేదిర్లోమాని
 బర్హిర్వేదః శిఖా హృదయం యాపః కామ ఆజ్యం మన్యుః పశుస్తపోఽగ్నిర్దమః శమయితౌ
 దానం దక్షిణో వాగ్ధౌతా ప్రాణ ఉద్ధౌతా చక్షురధ్వర్యుర్మనో బ్రహ్మ
 శ్రోత్రమగ్నిత్ యావద్బియతే సా దీక్షా యదశ్నాతి తద్ధవిర్యత్పిబతి తదస్య సోమపానం
 యద్రమతే తదుపసదో యత్సృష్టారత్పుపవిశత్పుత్తిష్ఠతే చ స ప్రవర్గ్యో యన్ముఖం
 తదాహవనీయో యా వ్యోహృతిరహుతిర్యదస్య విజ్ఞానం తజ్జహోతి యత్సాయం ప్రాతరత్తి
 తత్సమిధం యత్ప్రాతర్నధ్యద్దినగ్ం సాయం చ తాని సవనాని యే అహోరాత్రే తే దర్శపూర్ణమాసౌ
 యేఽర్ధమాసాశ్చ మాసాశ్చ తే చాతుర్మాస్యాని య ఋతవస్తే పశుబద్ధా యే సంవత్సరాశ్చ
 పరివత్సరాశ్చ తేఽహర్గణాః సర్వవేదసం వా ఏతత్సత్రం యన్మరణం తదవభృథ ఏతద్వై

జరామర్తమగ్నిహోత్రగంసత్రం య ఏవం విద్వానుదగయనే ప్రమీయతే దేవానామేవ
మహిమానం గత్వాదిత్యస్య సాయుజ్యం గచ్ఛత్వథ యో దక్షిణే ప్రమీయతే పితృణామేవ
మహిమానం గత్వా చంద్రమసః సాయుజ్యం గచ్ఛత్యేతా వై సూర్యాచంద్రమసోర్గహిమానౌ బ్రహ్మణో
విద్వానభిజయతి తస్మాద్ బ్రహ్మణో మహిమానమాప్నోతి తస్మాద్ బ్రహ్మణో
మహిమానమిత్యపనిషత్ ||1 ||

ఓం శం నో మిత్రః శం వరుణః । శం నో భవత్సర్వమా । శం న ఇన్ద్రో బృహస్పతిః ।
శం నో విష్ణురురుక్రమః । నమో బ్రహ్మణే । నమస్తే వాయో । త్వమేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మసి ।
త్వామేవ ప్రత్యక్షం బ్రహ్మవాదిషమ్ । ఋతమవాదిషమ్ । సత్యమవాదిషమ్ । తన్నామావీత్ ।
తద్వక్తారమావీత్ । ఆపీన్సామ్ । ఆపీద్వక్తారమ్ ॥
ఓం సహ నావవతు । సహ నౌ భునక్తు । సహ వీర్యం కరవావహై । తేజస్వి నావభీతమస్తు ।
మా విద్విషావహై ।
ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః ॥
ఇతి మహానారాయణోపనిషత్ ॥